

Rapporter från Lagans Vattenråd

Ur innehållet:

Sid 2 En trygg dricksvattenförsörjning
Sid 3 Biotopkartering med ny metodik
Sid 4 Notiser

Nr. 2
årgång 2

December 2016

Ett nyhetsblad med information från

Lagans Vattenråd

Klimatscenario för Lagan

Text: Frida Moberg

De klimatscenarior som används i det dagliga arbetet med klimatpåverkan och klimatanpassning är producerade av SMHI och gäller för hela län. Det omfattar fyra stora kategorier:

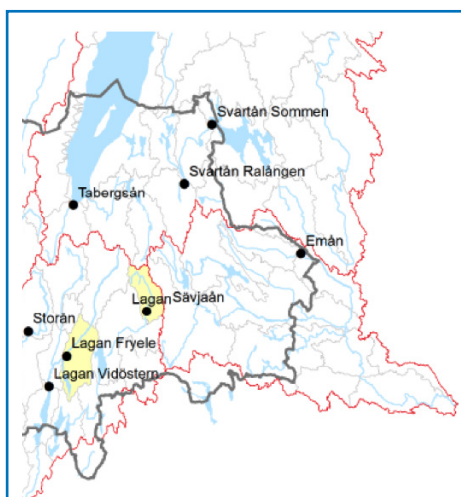
1. Temperatur,
2. Nederbörd,
3. Total medeltillrinning och
4. Lokal medeltillrinning.

För Jönköpings län ser prognosen för år 2100 ut på följande sätt:

1. Temperaturen i luften beräknas stiga med cirka fem grader, **2.** Årsnederbörden beräknas öka med cirka 15 procent och **3.** För vattenflödena beräknas högre vinterflöden, utbliven vårflood och en längre säsong med låga flöden.

För den sydvästra delen av länet, där Lagan ingår, kan ett förändrat klimat till år 2100 till exempel komma att innebära (beräknad enligt ett värsta-scenari):

- Fem graders ökning av lufttemperatur på vintern. Det innebär att nederbörden kommer som regn, inte snö. Därför fylls sjöar och vattendrag på direkt, jämfört med den magasineringseffekt snön har på tillrinningen.
- Medelnederbörden på vintern ökar med cirka 50 procent, vilket innebär mycket högre flöden i vattendragen med risk för översvämning.

Kartan visar avrinningsområdena (röd linje) och delavrinningsområdena (ljusgrå linjer). Punkterna visar var SMHIs stationer över flödesdata finns (källa: Framtidsklimat i Jönköpings län

- enligt RCP-scenarier, 2015)

➤ Vegetationsperioden (den period då vegetationen tar upp vatten) ökar med cirka sex veckor, vilket får till följd att det vatten som finns i marken, sjöar och vattendrag till större del tas upp av vegetationen, jämfört med idag. Det innebär att vid perioder av låga vattennivåer kan det bli ännu lägre flöden, då en mindre mängd vatten tar sig ner till grundvattnet.

➤ Antal dagar med värmebölja (antal sammanhängande dagar med temperaturer över 20 grader) ökar från två dagar idag, till 14 dagar år 2100. Det innebär att ännu mer vatten avdunstar från sjöar och vattendrag och därmed minskar både tillrinning och vattennivåer.

För stationerna Lagan Fryele och Lagans inlopp i Vidöstern finns stations-

beräknade flödesdata för ett förändrat klimat. För dessa stationer ses en ökning av den totala medeltillrinningen och den lokala medeltillrinningen på vintern på cirka 50 procent, på våren en minskning med cirka 20 procent, på sommaren en minskning med cirka 30 procent och på hösten oförändrat jämfört med idag. Antalet dagar med lågflöde ökar för Lagans del från cirka 20 dagar i dagens klimat till cirka 60 dagar i ett förändrat klimat år 2100.

Sammanfattningsvis innebär ett förändrat klimat för Lagans avrinningsområde mer regn på vintern, vilket ger högre flöden och i vissa fall risk för översvämning. Resten av året ser ut att bli torrare vilket ger låga eller mycket låga flöden och i vissa fall problematik med vattenbrist och torka. ●

En trygg dricksvattenförsörjning

Text: Frida Moberg

Under flera års tid, med kulmen under 2016, har det varit låga vattennivåer i sjöar, vattendrag och grundvatten i hela södra Sverige.

Bilderna visar två bilder på Gnyltån (foto: Börje Gunnevik), den vänstra bilden tagen sommaren 2012 (normalår) och den högra bilden tagen i augusti 2016. Bilden illustrerar tydligt hur extrema de låga vattennivåerna var i länet under augusti månad 2016, sedan dess har vattennivåerna fortsatt att sjunka. Flertalet vattendrag har i princip torkat ut.

I **Jönköpings län** har vattenbristen varit som mest påtaglig i länets östra delar, men även påverkat de västra delarna. Vattenbristen kan till stor del antas bero på klimatförändringarna- och måste därmed hanteras i dels det mycket kortsiktiga, akuta perspektivet, dels ett mellanlångt perspektiv (5- 10 år sikt) och dels ett långsiktigt perspektiv med sikte mot år 2100.

I ett kortsiktigt perspektiv kan det handla om att kommunen beslutar om införande av bevattningsförbud för att spara på det vatten som finns. När kommunen inte kan försörja de som har kommunalt vatten med dricksvatten behövs vattenstationer i tätorterna eller tankar med nödvatten ute i glesbygden dit kommuninvånarna får ta sig för att hämta vatten, alternativt behöver kommuninvånarna själva införskaffa större kärl som räddningstjänsterna kan åka ut och fylla på med vatten, till exempel IBC-container som kan fyllas med 1 kubikmeter vatten, vilket räcker långt för mindre enskilda hushåll.

I det mellanlånga perspektivet kan åtgärderna istället handla om att vid behov flytta vattenintaget, att

se över reservvattentäkter och att koppla samman befintliga vattentäkter och vattendistributionsnät för att skapa en robustare dricksvattenförsörjning. Det handlar även om att se till att den kommunala vattenförsörjningsplanen är uppdaterad avseende vattenbrist.

I ett långsiktigt perspektiv lyfts blicken mot år 2100 och därefter. Det kan vara svårt att hitta resurser till ett sådant här arbete då fokus ligger på att säkerställa vatten här och nu. Icke desto mindre är långsiktiga åtgärder ett mycket viktigt förebyggande arbete! Klimatscenarior visar med stor tydlighet att länet som helhet kommer bli torrare, framförallt under sommarmånaderna, mängden nederbörd kommer omfördelas mellan årstiderna och antal dagar med marktorka kommer öka. Därför spelar det ingen roll var i länet du bor eller om du är representant för en kommun, ett lantbruk eller privatperson- du kommer påverkas av låga vattennivåer ändå och kanske har du redan gjort det.

Det fina är att det finns en hel del konkreta åtgärder att genomföra. För dig som representant för en

kommun eller ett VA-bolag kan det handla om att fundera på att ta hjälp av Länsstyrelsen för att omförhandla vattendomar, att skydda befintliga vattentäkter genom vattenskyddsområden, att involvera plankontoret eller motsvarande förvaltning i arbetet och att bygga ihop ledningsnät till större kollektiv. Ytterligare en åtgärd är att se över vattentaxan. Fokus bör ligga på att differentiera åtgärderna och att satsa på både yt- och grundvattentäkter. För dig som driver lantbruk kan det handla om att bevattna genom droppbevattningsanläggningar och att borra djupare brunn.

Du som privatperson, oavsett om du bor på landet med enskilt vatten eller om du bor i tätort med kommunalt vatten, kan ändra ditt beteende gentemot vattnet, exempelvis att duscha kortare tid, att inte borsta tänderna under rinnande vatten, att anlägga trädgården på ett sådant sätt att den inte kräver bevattning på sommaren och att installera särskilda vattensparande munstycken på alla vattenkranar i hushållet. Nyckelordet är att spara vatten genom ditt beteende. ●

Länsstyrelsen utför biotopkarteringar med ny metodik

Text: Per Saarinen Claesson

Biotopkartering av vattendrag har de senaste 25 åren fått en framträdande roll inom praktisk naturvård.

Under 2016 har en ny version av den nationella biotopkarteringsmetodiken tagits fram. Metodiken är lik den tidigare men är anpassad för att passa alla vattendragstyper och för att bättre kunna användas vid statusklassning av vattendrag.

Länsstyrelsen i Kronobergs län var tidiga med att anamma metodiken

och har under året totalt karterat cirka 240 km vattendrag i hela länet, vilket är mest i Sverige. Inom

Lagans avrinningsområde har 33 km karterats fördelat i de övre delarna av Krokån samt Grytån som mynnar i Lokasjön i Markaryd. Karteringen ger en bild av hur vattendraget har påverkats av människan historiskt.

Den ger också en bild av förekomst av värdefulla naturmiljöer, naturvårdsobjekt lämpliga för restaurering samt förekomst och utformning av hinder för fiskvandring. Förhoppningen är att biotopkarteringar kan användas av en mängd olika aktörer som stöd för att minska påverkan på vattendrag vid till exempel exploatering, skogsbruk och jordbruk. ●

Sekreteraren reflekterar

Åter har Du ett nyhetsbrev i din hand, hoppas du känner dej nöjd med vad som står i artiklarna. Detta nyhetsbrev sänder vi till bl.a våra medlemmar i varje nyhetsbrev har jag efterlyst e-post-adress fåtal har hörsammat begäran, vårt mål är att sända nyhetsbrevet digitalt.

i samarbete med Länsstyrelsen en vattendragsvandring längst Stensån, vad såg vi på skyddszoner, alens betydelse, invasiva arter.

Det var två mycket givande dagar. Något nytt och mycket bra är det nätverk som byggs upp

"vatten, skola och vattenråd.

För vattenrådet pågår nu planering för verksamheten 2017 som jag nämnt tidigare mycket man önskar göra kan falla på finansieringsfrågan. Prelm kommer vi har vårt årsmöte den 19 maj i Ljungby.

Efter helgen går vi mot årsmötetider önskar ni vi skall komma och informera på ett möte hör av Er. Jag vill också tackar alla jag samarbeta med för ett gott samarbete.

Nu går vi snart mot ljusare tid, och med det önskar jag en god Julhelg & Gott Nytt År. ●

Nils-Erik Linnér

Prövningen av vattenförvaltningens åtgärdsprogram klar

Text: Anna-Karin Weichelt

I november 2015 beslutade sig Regeringen för att pröva Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för vatten för den kommande sexårsperioden. I oktober 2016 var prövningen klar.

Beslutet innebär att en del åtgärder ska justeras, kompletteras eller tas bort. Regeringen har också fastställt vilka åtgärder som riktar sig till Jordbruksverket. Vattenmyndigheterna kommer nu att ändra åtgärdsprogrammet efter Regeringens önskemål. I december förväntas Vattendelegationerna att fatta beslut om åtgärdsprogrammet för åren 2017-2021.

Mer information om beslutet och det fortsatta arbetet med åtgärdsprogrammet finns här: <http://www.vattenmyndigheterna.se/Sv/nyheter/2016/Pages/regeringens-provning-atgardsprogrammen-vatten-klar.aspx>

Så är då Regeringens prövning av vattenförvaltningens åtgärdsprogram klar, beslutet innebär att en del åtgärder ska justeras, kompletteras eller tas bort, se separat artikel med information vad du kan läsa mer. Där är mycket intressant att hämta hem. För oss i Vattenrådet är det positivt att det kommer ett åtgärdsprogram för åren 2017-2021 nu är det upp till oss att se vad vi skall ta tag.

Under hösten har jag haft möjlighet att vara med på Kattegatts kustvattenråds rådslag med temat klimat med fokusering på hur kusten och havet påverkas av klimatförändringar.

I september hade Stensåns vattenråd

Notiser

Domslut i Färsjön

Många års arbete med mål sanering i del av Färsjön och bäcken har nu nått en slutpunkt, genom att Mark- och miljödomstolens godkänner miljökonsekvensbeskrivningen och lämnar Ljungby kommun tillstånd enligt 9 och 11 kapitlen i miljöbalken, saneringsområdet är viken i norra Färsjön och i bäcken mellan Färsjön och Vidöstern i Ljungby kommun. ●

Båtramp vid Gavlö i sjön Bolmen

Projektgruppen för arbetet har begärt synpunkter på vattenverksamhet i sjön vid anläggande av båtramp, de tillstånd som erhållits har överklagats till Mark- och miljödomstolen. Vattenrådet ser det som positivt att en båtramp anlägges vid den nordöstra delen av Bolmen vid Gavlö. ●

Samråd gällande utbyggnad av E4

Trafikverket har inbjudit till samråd gällande projekt att bygga ut från motortrafikled på E4 mellan Kånna och Toftaholm till motorväg.

De områden vi kunde ha synpunkter på var vad som planerades vid broar som vid Toftåån och Lagan, en övrig fråga som berör är grundvattenförekomsten Bergaåsen som försörjer Växsjöområdet med vatten. Därför är det av stor vikt att det vidtages bra vattenskyddsåtgärder till skydd för grundvattenförekomsten Bergaåsen. ●

LOVA-medel

Snart finns det återigen möjlighet att söka LOVA-medel, sista ansökningsdag är den 1 januari 2017, LOVA-bidragets är att genom kostnadseffektiva åtgärder på lokal nivå minska belastningen av fosfor och kväve men även miljögifter till havet.

Länsstyrelsen i Hallands län. ●

Vattenmyndigheten

Vattenrådets dag för år 2017 är den 22 mars på hotel Riverton i Göteborg. ●

Nytt från Laholms kommun

Laholms kommun har för avsikt att anlägga en ny omlastningsstation för hushållsavfall vid den befintliga deponin och återvinningscentralen i Ahla.

Bl.a är avsikten att införa 4-facksystem så att hushållen själva ska kunna sortera hushållsavfallet i åtta fraktioner. Beträffande lakvattens omhändertagande pågår en utredning om vilken teknik och omhändertagande som kan bli aktuellt, detsamma gäller för dagvatten.

Vattenrådet ser positivt på att både lakvatten och dagvatten omhändertas lokalt inom området. ●

Rapport från styrelsemöte

Årets tredje styrelsemöte var ett besök i Gislaveds kommun där vi började dagen med en mycket informativ föredragning om hur det ser ut på vattenområdet och vad som är på gång av kommunekologen, också ersättaren i LV, Bengt-Göran Eriksson.

Kalkning har alltid varit en stor fråga i dag sprides 2.600 ton. Beträffande klassning av sjöar –och vattendrag uppnår ca ¾ måttlig ekologisk status. De arbeta också med olika miljöprojekt i vattendrag som Anderstorps och Västerån. Styrelsens sekreteriat

hade under sommaren lämnat synpunkter på samrådshandlingar för ökad djurhållning på fastigheten Lejeby 10:1 i Laholm, samt planerad torvtäkt väster om sjön Bolmen, samrådshandlingar för Skillingaryds avloppsreningsverk avseende sökande av nytt tillstånd enligt miljöbalken. Vid nästa styrelsemöte kommer de tre länsstyrelserna att lämna en redogörelse i frågan "Brunt vatten" vilken påverkan kan torvtäkter ha mm.

Redovisades utvärderingen av provtagningarna i Bolmen och Storåns avrinningsområde, att notera är att två lokaler har betydligt högre metallhalter än övriga - nedströms

Kvarnasjön och Helvetsbäcken, båda dessa bäckar är påverkade av förorenade områden i riskklass 1.

Länsstyrelsen i Halland rapporterade att inventering av musslor har företagits i Lagan uppströms Laholm, Kasefors, Skogaby och Vänneån. ●

➤ Årsmötet för Lagans Vattenråd kommer att hållas den 19 maj 2017 på Ljungby Arena.

➤ Studieresa för Lagans Vattenråd kommer att genomföras den 21 april 2017 i Bolmenområdet.

Lagans Vattenråd

Ordförande Roland Gottfridsson
Ysby Brödåkra
312 94 Laholm
Tel: 0430-62106
E-post:
roland.gottfridsson@laholmsbredbandsbolag.se

Sekreterare & kassör Nils-Erik Linnér
Lagans Vattenråds sekretariat
Angelstad-Rya 1
341 94 Ljungby
Tel: 0372-21005
E-post: nilserik.linner@tele2.se

www.lagansvattenrad.se

Produktion: M. Mankert Kommunikation AB
Grafisk form och tryck: JOMA GP